

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siemenkauppalain muuttamisesta ja kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä. Samalla siemenkauppalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin kumottavaksi ehdotetusta laista säännökset kansallisesti tärkeiden peltokasvilajien siemenhuollon turvaamisesta huoltovarmuusrahaston varoista.

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain merkitys ei enää vastaa sen alkuperäistä tarkoitusta kasvinjalostustoiminnan edistämisestä. Laki koskee vain lajikkeita, joilla ei ole kasvinjalostajanoikeuslain mukaista kasvinjalostajanoikeutta. Laki on vanhentunut eikä laki täytä perustuslain vaatimuksia. Tukea on maksettu pääasiassa vain vanhoille lajikkeille, joiden markkinoidut siemenmäärät ovat nykyään vähäisiä. Lisäksi maksujen kerääminen ja kerättyjen tulojen jakaminen lajikkeiden jalostajille on hallinnollisesti raskas järjestelmä suhteessa maksujen ja tuen määrään.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2 Nykytilan arviointi.....	6
2 ESITYKSEN KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	7
3.2 Vaikutukset viranomaisen toimintaan.....	8
3.3 Yritysvaikutukset.....	8
4 ASIAN VALMISTELU.....	10
4.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto.....	10
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	10
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	11
1.1 Siemenkauppalaki.....	11
1.2 Laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä.....	11
2 VOIMAANTULO.....	11
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	11
LAKIEHDOTUKSET.....	13
Laki siemenkauppalain muuttamisesta.....	13
Laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisesta.....	14

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä (896/1977) säädettiin vuonna 1977. Lakia on muutettu seitsemän kertaa, joista kolme kertaa korottamalla maksun määrää. Lain tarkoituksena oli tehostaa kasvinjalostustyötä keräämällä myytävästä kylvösiementavarasta valtiolle kasvinjalostusmaksu. Kertyneitä maksuja vastaava määrä tuloutetaan hakemuksesta takaisin lajikkeiden jalostajille tukena. Lakia sovelletaan vilja- ja palkokasveihin, nurmi- ja nurmikkokasveihin, öljy- ja kuitukasveihin sekä perunaan. Vuonna 1988 soveltamisalaa laajennettiin puutarhakasveihin. Lakia muutettiin (1321/1993) kasvinjalostajanoikeuslain (789/1992) voimaantullessa vuonna 1994 niin, että kasvinjalostusmaksuja ei suoriteta sellaisten lajikkeiden siementavarasta, johon jalostaja on saanut kasvinjalostajanoikeuden. Tällöin esitettiin (HE 203/1999 s. 9), että lakia kasvinjalostustoiminnan edistämisestä ei kumottaisi, vaan se jätettäisiin toistaiseksi voimaan, koska kasvinjalostuksen rahoitusta kertyy vielä pitkän ajan kuluessa vanhojen lajikkeiden kasvinjalostusmaksuista.

Lain mukaan valtion talousarvioon on vuosittain otettava kasvinjalostustoiminnan edistämiseen käytettäväksi määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, jonka arvioidaan kysymyksessä olevan vuoden aikana kertyvän siementavarasta tämän lain nojalla suoritettavina kasvinjalostusmaksuina. Määrärahasta suoritetaan kasvinjalostajille kasvinjalostustukea määrä, joka vastaa jalostajan kehittämien lajikkeiden osalta kannettujen maksujen määrää. Tarkoituksena on ollut tukea muita kasvinjalostajia kuin valtion omistamia tai valtion tukea saavia jalostuslaitoksia. Kasvinjalostustukea suoritetaan myös ulkomaiselle kasvinjalostajalle. Lain mukaan voitaisiin jalostajalle tuloutettavasta määrärahasta ylijäämä käyttää kotimaisen kasvinjalostustoiminnan edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen. Maa- ja metsätalousministeriö voisi lisäksi päättää, että kotimaisesta lajikkeesta perittyä maksua saisi käyttää myös lajikkeen markkinointia tukeviin järjestelyihin, jos sitä olisi pidettävä yleisen edun mukaisena. Tällaista päätöstä ministeriö ei ole kuitenkaan tehnyt.

Laissa säädetään kasvinjalostusmaksun määrä kultakin täydeltä sadalta kilolta, pakkauksen paino mukaan luettuna, kasvilajiryhmittäin. Lain voimaan tullessa kasvinjalostajanmaksu oli vilja- ja palkokasveilta 1,70 markkaa, nurmi- ja nurmikkokasveilta 12 markkaa, öljy- ja kuitukasveilta 30 markkaa ja perunalta 35 penniä. Kerättäviä maksuja on korotettu muuttamalla lakia vuosina 1982 (1038/1982), 1986 (1030/1986) ja 1988 (1305/1988). Viimeisimmässä maksujen korotuksessa vuonna 1988 kasvinjalostusmaksuksi säädettiin vilja- ja palkokasveilta 9,50 markkaa, nurmi- ja nurmikkokasveilta 57 markkaa, öljy- ja kuitukasveilta 120 markkaa ja perunalta 3,50 markkaa. Euromääräiseksi muutettuna nykyiset siemeneräkohtaiset maksut ovat vilja- ja palkokasveille 1,59779 e, nurmi- ja palkokasveille 9,58671 e, öljy- ja kuitukasveille 20,18255 e ja perunalta 0,58866 e.

Vaikka vuoden 1988 lainmuutoksessa määrärahan käyttöä laajennettiin myös puutarhakasvien jalostamiseen, ei puutarhakasveille kuitenkaan ole koskaan määritetty siemeneräkohtaista kasvinjalostusmaksua, eikä niihin ole siten lakia sovellettu.

Vuoden 1999 muutoksella (1126/1999) lakiin lisättiin uusi 6 a §, jonka mukaan on mahdollista maksaa huoltovarmuusrahaston varoista peltokasveja jalostaville yrityksille korvausta huoltovarmuuden kannalta kansallisesti tärkeiden, mutta taloudellisesti kannattamattomien kasvilajien jalostustyöstä. Korvausta voidaan maksaa jalostustyöstä, joka tapahtuu Suomessa, ja kan-

HE 23/2015 vp

tasiementuotannosta. Valtioneuvosto antaa tarkemmat säännökset korvaukseen oikeuttavista kasvilajeista ja -lajikkeista sekä muista korvauserusteista.

Lain mukaan kasvinjalostusmaksun siemeneräkohtaisesta määräämisestä, maksuunpanosta ja kannosta huolehtiminen on Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä. Kasvinjalostusmaksu peritään siemenerän tarkastuttajalta (useimmiten siemenpakkaamo) siinä vaiheessa kun erästä tehdään sertifiointipäätös. Käytännössä maksut ovat mukana Elintarviketurvallisuusviraston siementarkastuslaskuissa.

Lain mukaan velvollinen suorittamaan kasvinjalostajanmaksua on se, joka on pyytänyt siemenerän tarkastamista tai tavaraa maahantuotaessa maahantuojaa. Lain 8 §:n mukaan suorittamatta jäänyt kasvinjalostusmaksu peritään ulosottoimin niin kuin verojen ulosotosta säädetään.

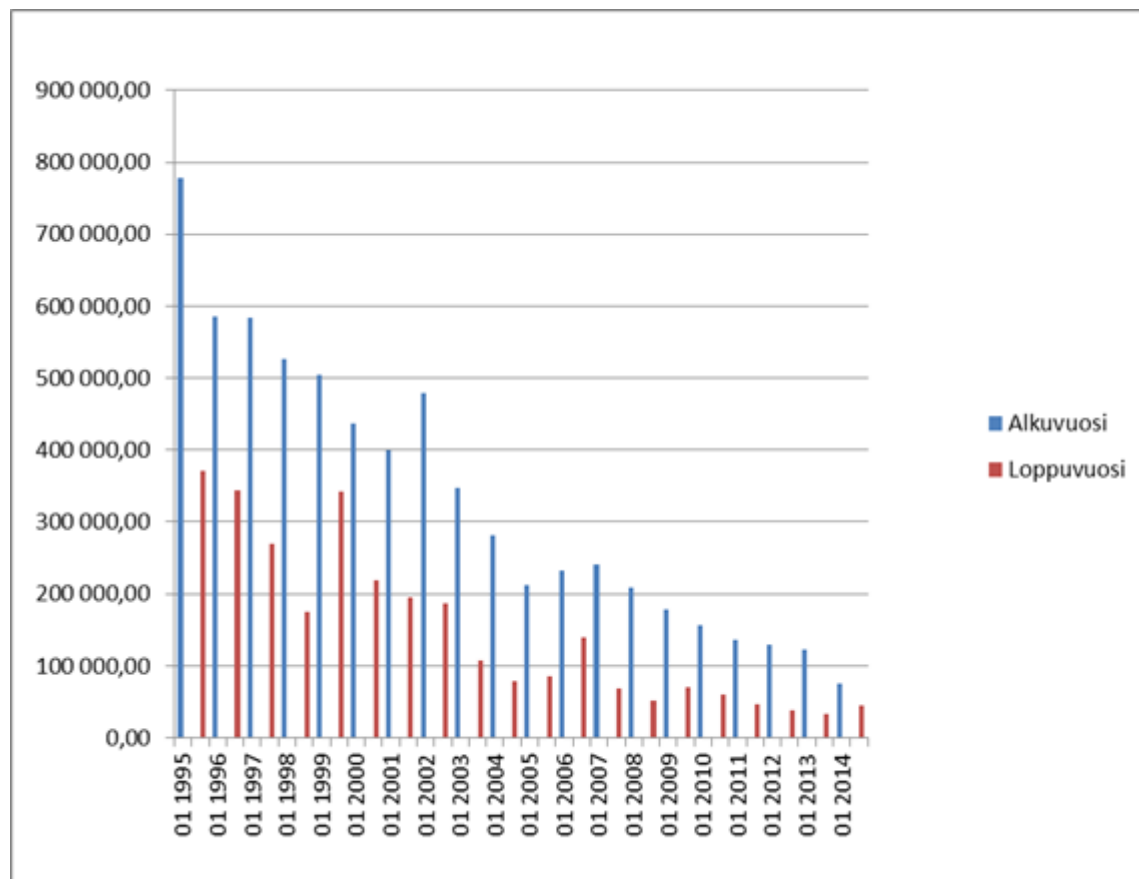
HE 23/2015 vp

Kasvinjalostusmaksujen kertymät vuodesta 1995 eteenpäin (euroina)

Kausi	Alkuvuosi	Loppuvuosi	Kerätty/vuosi	Tilitetty/vuosi	
01 1995	777 679,41				
02 1995		370 666,76	1148 346,17		
01 1996	586 215,78			956 882,54	1996
02 1996		343 291,44	929 507,22		
01 1997	584 275,60			927 567,04	1997
02 1997		269 571,35	853 846,95		
01 1998	526 152,13			795 723,47	1998
02 1998		174 818,20	700 970,32		
01 1999	504 167,15			678 985,34	1999
02 1999		341 512,61	845 679,76		
01 2000	436 140,15			777 652,76	2000
02 2000		217 985,13	654 125,28		
01 2001	400 276,52			618 261,65	2001
02 2001		195 558,71	595 835,22		
01 2002	478 289,45			673 848,16	2002
02 2002		186 250,61	664 540,06		
01 2003	346 446,97			532 697,58	2003
02 2003		107 969,97	454 416,94		
01 2004	280 694,42			388 664,39	2004
02 2004		79 034,11	359 728,53		
01 2005	212 520,46			291 554,57	2005
02 2005		84 552,09	297 072,55		
01 2006	232 295,10			316 847,19	2006
02 2006		138 656,12	370 951,22		
01 2007	241 235,96			379 892,08	2007
02 2007		68 920,09	310 156,05		
01 2008	208 302,62			277 222,71	2008
02 2008		52 201,57	260 504,19		
01 2009	178 855,86			231 057,43	2009
02 2009		70 240,11	249 095,97		
01 2010	156 884,81			227 124,92	2010
02 2010		60 580,69	217 465,50		
01 2011	136 666,40			197 247,09	2011
02 2011		46 044,48	182 710,88		
01 2012	129 588,05			175 632,53	2012
02 2012		37 176,22	166 764,27		
01 2013	121 677,62			158 853,84	2013
02 2013		33 110,38	154 788,00		
01 2014	74 849,56			107 959,94	2014
02 2014		45 329,75	120 179,31		
01 2015				45 329,75	2015
02 2015					

Edellisen vuoden puolisko tilitetään seuraavan vuoden 1. puoliskon kanssa samana vuonna (eri summa kerätty ja tilitetty / kalenterivuosi).

Taulukkona kasvinjalostusmaksujen kertymät vuodesta 1995 eteenpäin

1.2 Nykytilan arviointi

Laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä on vanhentunut eikä täytä perustuslain vaatimuksia. Lain muutoksen 1321/1993 perustelujen (HE 203/1993) mukaan laki oli tarkoitettu jäämään voimaan vain toistaiseksi kasvinjalostajanoikeuslain voimaan tultua, koska vanhoista lajikkeista kertyi vielä maksuja ja kasvinjalostuksen rahoitusta. Tämän lisäksi arvioitavaksi tulee myös maksun veronluonteisuus.

Lain nojalla suoritettavat maksut ja tuki ovat olleet määrällisesti vähäisiä ja etenkin viimeisen kymmenen vuoden aikana määrät ovat laskeneet huomattavasti. Perittävän kasvinjalostusmaksun siemeneräkohtaista määrää ei ole korotettu vuoden 1988 jälkeen. Nykyisin maksujen vähäisyydestä johtuen tuen merkitys kasvinjalostukselle on jäänyt käytännössä olemattomaksi. Lain tarkoittamat toimijat ovat pääasiassa vanhojen lajikkeiden ylläpitäjiä ja omistajia, eivät jalostajia.

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain säätämisaikana on ollut useita jalostajia, kuten maatalouden tutkimuskeskuksen kasvinjalostuslaitos, Keskusosuusliike Hankkijan kasvinjalostuslaitos ja Kaupan Maataloussäätiön koetila.

Boreal Kasvinjalostus Oy on nykyään ainoa suomalainen peltokasvijalostaja, joka käyttää saamansa tuen uusien lajikkeiden jalostamiseen. Boreal tuottaa kuitenkin myös itse siementä, joten osa sen saamasta tuesta on sen itsensä alun perin maksamaa.

Toinen kotimainen kasvinjalostustuen saajien ryhmä on maatiaislajikkeiden ylläpitäjät. Tähän kuuluvat viralliseen lajikeluetteloon hyväksytyjen lajikkeiden (esim. Nokka ja Vähäsöyrinki -timoteit) ja alkuperäiskasvilajikkeiden (esim. Iivo-ruis) ylläpitäjät. Näillä lajikkeilla maksu voi tulla sekä ylläpitäjältä itseltään että ulkopuolisilta. Tukimäärät lajiketta kohden ovat kuitenkin olleet pieniä.

Muu kohtuullisia tukimääriä saava ryhmä on vanhojen ulkomaisten perunalajikkeiden edustajat. Toimijoista Suomen Siemenperunakeskus Oy:n voidaan katsoa edistävän kasvinterveyttä, vaikka kyse ei ole kuitenkaan varsinaisesta jalostustoiminnasta.

Tuen saajien joukossa on myös joitakin uusia lajikkeita, joista peritään lyhyen aikaa kasvinjalostusmaksua ennen kuin lajikkeille on saatu kasvinjalostajanoikeus. Tässä vaiheessa lajikkeen elinkaarta siemenlisäys on lähes poikkeuksetta lajikkeen jalostajan tai edustajan hallussa, joten rahamäärä vain kiertää viranomaisen kautta maksuista edelleen tukena toimijalle.

Suhteellisen isoja kasvinjalostustukien saajia ovat Kesko Oy ja S. G. Nieminen Oy. Keskolla on myös omaa siementuotantoa, mutta osa tuesta tulee muilta pakkaamoilta. S. G. Niemisellä ei tietojen mukaan ole lainkaan omaa siementuotantoa.

Uusista Suomessa jalostetuista lajikkeista ei ole peritty tämän lain mukaisia maksuja, jos jalostaja on saanut lajikkeelle kasvinjalostajanoikeuslain mukaisen suojan.

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain 6 a §:n mukaan on mahdollista maksaa huoltovarmuusrahaston varoista peltokasveja Suomessa jalostaville yrityksille korvausta huoltovarmuuden kannalta kansallisesti tärkeiden, mutta taloudellisesti kannattamattomien kasvilajien jalostustyöstä. Tämä mahdollisuus on tarpeen pitää edelleen voimassa. Tämän vuoksi säännös ehdotetaan lisättäväksi samansisältöisenä siemenkauppalakiin (728/2000).

2 Esityksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä. Samalla siemenkauppalakiin tehtäisiin tekninen muutos, jolla lakiin lisättäisiin kumottavassa kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetussa laissa oleva mahdollisuus maksaa huoltovarmuuskeskuksen varoista peltokasveja jalostaville yrityksille korvausta kansallisesti tärkeiden, mutta taloudellisesti kannattamattomien lajien jalostustyöstä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esitys voidaan panna täytäntöön ja toteuttaa valtion talouden kehyksen ja vuoden 2016 valtion talousarvioesityksen puitteissa. Esityksen taloudellinen vaikutus on vähäinen. Elintarviketurvallisuusvirasto kerää toimijoilta maksuja puolivuositain vuonna 1988 lailla 1305/1988 sää-

dettyjen siemeneräkohtaisten maksujen mukaan. Maksukertymä oli vuonna 1995 1,14 miljoo-
naa euroa. Vuonna 2014 budjetin momentille kertyi maksuja valtiolle enää noin 120.000 eu-
roa.

Kasvinjalostuslain mukaisia maksuja on peritty vanhojen lajikkeiden siemenkaupasta ja tulou-
tettu takaisin jalostajille. Lain kumoamisen myötä vuoden 2016 alusta lähtien lajikkeiden sie-
menkaupasta ei enää perittäisi maksuja. Perityt maksut on tuloutettu momentille 12.30.32
(Kasvinjalostusmaksut). Perittyjä maksuja vastaavat menot ovat vuonna 2015 olleet momen-
tilla 30.20.42 (Muut korvaukset). Määräraha on siirretty Elintarviketurvallisuusviraston käyt-
töön. Osa vuoden 2015 aikana perityistä maksuista tuloutetaan jalostajille vielä vuoden 2016
aikana, jota varten arvioidaan tarvittavan noin 0,050 milj. euroa. Tätä tarkoitusta varten käyte-
tään vuodelta 2015 käyttämättä jäänyttä määrärahaa.

Siemenkauppalakiin ehdotettu säännös huoltovarmuuden ylläpitämisestä on nykytilanteen
mukainen eikä sitä aiheudu lisäkustannuksia.

3.2 Vaikutukset viranomaisen toimintaan

Maksun keräämisestä ja tuen maksamisesta huolehtii Elintarviketurvallisuusvirasto. Kasvinja-
lostusmaksujärjestelmän poistuminen vähentäisi jonkin verran Elintarviketurvallisuusviraston
hallinnollista taakkaa (0,1 htv). Toimenpide on yksi Elintarviketurvallisuusviraston toiminnan
sopeuttamistoimenpide, jotta toimintaa saadaan supistettua julkisen talouden suunnitelmassa
supistuvan toimintamäärärahan edellyttämällä tavalla. Ehdotuksella ei ole vaikutuksia
Elintarviketurvallisuusviraston henkilöstöresursseihin.

3.3 Yritysvaikutukset

Vanhojen lajikkeiden siementen myydyt määrät ovat vähentyneet vuosittain. Osa toimijoista
osa on käytännössä joutunut maksamaan saman määrän maksua kuin ovat saaneet tukea, joten
varsinaista tukivaikutusta ei ole. Tuen hakemisesta on kuitenkin aiheutunut hallinnollista
taakkaa.

Tuen taloudellisen merkityksen yritystoiminnalle voidaan arvioida olevan vähäinen. Tuen
määrä vaihtelee muutamista sadoista euroista/toimija aina muutamaan tuhanteen euroon,
enimmillään kolmeen kymmeneen tuhanteen euroon/toimija. Kasvinjalostusmaksujärjestelmän
sijaan toimijoilla on mahdollisuus sopia lajikkeiden siementavaran myynnistä omilla sopi-
muksillaan.

HE 23/2015 vp

Kasvinjalostustukea on maksettu ajanjaksolla 1.1.—31.12.2014 seuraaville toimijoille:

Tuen hakija	Lajikkeen omistaja/ylläpitäjä	Lajike
Boreal Kasvinjalostus Oy		Riikka, Bor 08045, Bor 090901, Kalevi, Trekker, Hankkijan Timo, Iki, Bor 09268, Janne, Jalmari, Severi, Hankkijan Tanu, Pito, Sleipnir
Rautakesko Oy	Lantmännen SW Seed, Ruotsi	Ingrid
Rautakesko Oy	Lantmännen ek, Ruotsi	Rogo, Saga
Rautakesko Oy	Tollef Grindstad, Norja	Grindstad
Rautakesko Oy	Lajike ei ole rekisteröity Suomessa	SW Birger
S.G. Nieminen Oy	Landbrugets Kartoffelfond, Tanska	Posmo
S.G. Nieminen Oy	Van Rijn BV, Hollanti	Nicola
S.G. Nieminen Oy	Planteforsk, Norsk Institut for Plan- teforskning, Norja	Fure
Hankkija Oy	Nordic Seed, Tanska	Draco
HZPC Kantaperuna Oy	HZPC Holland B.V, Hollanti	Van Gogh, Asterix
HZPC Kantaperuna Oy	Saatzucht Fritz Lange KG, Saksa	Rikea
HZPC Sadokas Oy	Lajike ei ole rekisteröity Suomessa	Nevski
Plantanova Oy	CLF-Trifolium, Tanska	Lidar
Plantanova Oy	DvP, Belgia	Lemnos
Plantanova Oy	Nordsaat Saatucht GmbH & Co KG, Saksa	Matty
Plantanova Oy	Saatzucht Bauer GmbH, Saksa	Obelix
Suomen Siemenperuna- keskus Oy	Kartoffelzucht Böhm, Saksa	Siikli
Suomen Siemenperuna- keskus Oy	C. Meijer B.V, Hollanti	Fambo
Suomen Siemenperuna- keskus Oy	K.L. De Vries, Hollanti	Bintje
Suomen Siemenperuna- keskus Oy	Vanhat lajikkeet	Puikula/Mandel, Blue Congo, Siikli
	Lajike ei ole rekisteröity Suomessa	Lady Britta
	Lajike ei ole rekisteröity Suomessa	Maximum
Lapuan Peruna Oy	Agrico B.V/IVK potatis, Hollanti	Kardal, Saturna
Perunaseppä Oy	Agrico Nordic Ab, Ruotsi	Matilda, Rosamunda
Heikki ja Anu Markus	Lajike ei ole rekisteröity Suomessa	Linda
Unto Nokka	Vanha lajike	Nokka
Aaro Vähäsöyrinki	Vanha lajike	Vähäsöyrinki
Kosti Parviainen	Vanha lajike	Iivo

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

Asia on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä ja yhteistyössä Elintarviketurvallisuusviraston kanssa.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: Oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto, Luonnonvarakeskus, Huoltovarmuuskeskus, ProAgria Keskusten liitto, Siemenkauppiainien yhdistys ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Suomen Siemenperunakeskus Oy, Boreal Kasvinjalostus Oy, Rautakesko Oy, S.G. Nieminen Oy, Hankkija Oy, Plantanova Oy, HZPC Kantaperuna Oy, Lapuan Peruna Oy, Perunaseppä Oy, Heikki ja Anu Markus, Unto Nokka, Aaro Vähäsyrinki, Kosti Parviainen.

Lausunnot saatiin yhdeltätoista jakelussa mainitulta taholta. Ehdotusta kannatettiin lähes kaikissa lausunnoissa ja esitystä pidettiin hyvin perusteltuna. Ainoastaan Rautakesko Oy ja S.G. Nieminen Oy esittivät, että lakia kasvinjalostustoiminnan edistämisestä ei kumottaisi, koska kasvinjalostusmaksujen ja -tuen merkitys yksittäiselle lajikkeelle tai jalostajalle on heidän mielestään edelleen tärkeää. Siemenkauppiainien Yhdistyksen mukaan myös vanhojen lajikkeiden ylläpito olisi kyettävä turvaamaan ja tässä kasvinjalostusmaksut ovat olleet keskeinen väline.

Kansallisesti tärkeiden peltokasvilajikkeiden siemenen huoltovarmuuden turvaamista koskevan pykälän säilyttämistä siirtämällä se siemenkauppalakiin pidettiin tärkeänä. Rautakesko ja Plantanova Oy katsoivat, että huoltovarmuusrahastosta maksettavan korvauksen piiriä pitäisi laajentaa myös lajike-edustajien itse teettämään tai itse tekemään koetoimintaan.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Siemenkauppalaki

35 §. *Kansallisesti tärkeiden peltokasvilajien siemenhuollon turvaaminen.* Pykälään siirrettäisiin kumottavaksi ehdotetusta laista kasvinjalostustoiminnan edistämisestä säännös kansallisesti tärkeiden peltokasvilajien siemenhuollon turvaamisesta huoltovarmuusrahaston varoista samansisältöisenä siemenkauppalakiin.

Korvausta maksettaisiin ainoastaan sellaisten kasvilajien jalostuksesta, jotka ovat merkittäviä Suomen maataloudelle, mutta joiden jalostus ei pienistä tuotantomääristä johtuen ole jalostajalle taloudellisesti kannattavaa. Korvausta voitaisiin maksaa myös peltokasvilajikkeiden kantasiemenen tuottamisesta. Mahdollisuus korvauksen maksamiseen olisi tärkeä kotimaisen siemenhuollon ja kansallisen huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Huoltovarmuuskeskus hoitaa tehtävää jo nykyään kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain 6 a §:n nojalla (laissa 1126/1999), joten nykytilanteeseen ei siten olisi tulossa muutosta. Valtioneuvosto antaisi maa- ja metsätalousministeriön esittelystä tarkemmat säännökset korvauksen maksamisen ehdoista ja menettelystä, jota noudattaen korvausta haettaisiin ja maksettaisiin.

1.2 Laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä

Ehdotuksen mukaan laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä kumottaisiin ja kasvinjalostusmaksuja ei kerättäisi enää vuoden 2016 alusta alkaen. Kasvinjalostusmaksujärjestelmä on menettänyt merkitystään jo kasvinjalostajanoikeuslain voimaantulua vuonna 1994. Etenkin viimeisten kymmenen vuoden aikana lain nojalla suoritettujen maksujen ja tuen määrät ovat laskeneet huomattavasti ja ovat nykyään vähäisiä. Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan vuonna 2015 perityistä kasvinjalostusmaksuista suoritettaisiin vielä vuonna 2016 kasvinjalostajille kasvinjalostustukea tällä lailla kumotun lain säännösten mukaisesti.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisen myötä vuoden 2016 alusta lähtien ei enää peritä kasvinjalostusmaksuja. Osa vuoden 2015 aikana perityistä maksuista tuloutettaisiin jalostajille vielä vuoden 2016 aikana. Tämän vuoksi säädettäisiin, että vuonna 2015 perityistä kasvinjalostusmaksuista suoritettaisiin kasvinjalostajille kuitenkin vielä vuonna 2016 kasvinjalostustukea tällä lailla kumotun lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pykälän 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon. Mainitun perusoikeuden toteutumista edistää vaatimus, jonka mukaan tuettavien lajikkeiden on oltava sementtuotannon edistämisen ja säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia.

HE 23/2015 vp

Laissa säädetty kasvinjalostusmaksujärjestelmä on menettänyt merkityksensä alkuperäisestä tarkoituksestaan, koska myytävät vanhojen lajikkeiden siemenmäärät, joista tukea maksetaan, ovat nykyään vähäisiä. Lisäksi lakia ei ollut tarkoitukseen vuoden 1994 kasvinjalostajanoikeuslain voimaantultua pitää voimassa kuin toistaiseksi.

Edellä mainituilla perusteilla katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

siemenkauppalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
lisätään siemenkauppalakiin (728/2000) siitä lailla 893/2001 kumotun 35 §:n tilalle uusi 35 § seuraavasti:

35 §

Kansallisesti tärkeiden peltokasvilajien siemenhuollon turvaaminen

Kansallisesti tärkeiden peltokasvilajien siemenhuollon turvaamiseksi voidaan kasvinjalostusyritykselle huoltovarmuusrahaston varoista maksaa korvausta lajikkeiden jalostustyöstä, joka tapahtuu Suomessa, ja kantasiementuotannosta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset korvaukseen oikeuttavista kasvilajeista ja -lajikkeista sekä muista korvausperusteista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

2.

Laki

kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annettu laki (896/1977).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Vuonna 2015 perityistä kasvinjalostusmaksuista suoritetaan vuonna 2016 kasvinjalostajille kasvinjalostustukea tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen